

Regeringen
(Utbildningsdepartementet och
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)

Till regeringen med anledning av beslut om förkortad mandatperiod för universitets- och högskolestyrelserna

Vi rektorer för landets universitet och högskolor vill med kraft framföra vår kritik och tydliggöra vår syn på konsekvenserna av regeringens beslut att korta mandatperioderna för de externa ledamöterna i de statliga lärosätenas styrelser från tre år till 17 månader.

Beslutet kan inte annat än tolkas som ett misstroende mot de nuvarande styrelsernas kompetens och den rådande processen att utse dessa. I förlängningen riskerar beslutet att utgöra ett hot mot lärosätenas självständighet och därmed möjligheten att kritiskt söka ny kunskap, följaktligen ett hot mot den akademiska friheten.

Det säkerhetspolitiska läget är mycket allvarligt och det är helt riktigt att lärosätena behöver förhålla sig till detta. Det finns dock bättre sätt att försäkra sig om att lärosätena, med styrelserna i spetsen, har den kompetensen.

Vår huvudsakliga kritik är det principiellt problematiska med en ökad politisk styrning över vilka som ges förtroende att sitta i lärosätenas styrelser. Den process som föreslogs i [Ledningsutredningen](#) och som under de senaste åren varit rådande för att ta fram förslag till ordförande och ledamöter i universitets- och högskolestyrelser är noggrant övervägd och väl fungerande. Den syftar till att säkerställa den känsliga balansen mellan de statliga lärosätenas formella ställning som förvaltningsmyndigheter och kärnuppdraget att söka och förmedla även obekvämt kunskap, mellan allmänintresset å ena sidan och autonomi och akademisk frihet å den andra. Genom en nomineringsperson direkt utsedd av regeringen och en på förslag av lärosätet har regeringen kunnat behålla utnämningmakten och samtidigt fatta beslut utifrån en grundlig, balanserad och sakligt grundad nomineringsprocess. Detta system ifrågasätter nu regeringen och väljer istället att på tämligen kort tid, genom en ytterst oklar process, pröva om de utsedda ledamöterna har den kompetens som utifrån politikens utgångspunkter behövs i lärosätetsstyrelserna. En sådan ordning kan leda till betydligt mer politiserade styrelser och skulle i så fall utgöra en utomordentligt farlig utveckling.

Beslutet är också synnerligen respektlöst mot de inblandade i processen. För det första mot nomineringspersonerna, som investerat tid och möda i att utföra sitt arbete på regeringens uppdrag, men nu i sista stund tvingats kontakta de föreslagna ledamöterna för att informera om att uppdraget amputerats. För det andra gentemot alla de ordförande och övriga ledamöter vilkas mandatperioder plötsligt mer än halverats. Att investera tid och

kraft i ett styrelsearbete där ledamöter upplever sig sitta på nåder i väntan på att regeringen ska bestämma om de duger eller ej skapar inga stabila styrelser. Frågan är om lämpliga personer i framtiden kommer att ställa upp som nomineringspersoner och styrelseledamöter under sådana premisser. Framför allt riskerar beslutet att försvåra arbetet för rektorerna och lärosätena. Som rektorer förutsätts vi arbeta nära styrelsen och dess ordförande. Den långsiktiga kvalitén i verksamheten bygger på en väl insatt styrelse som kan skapa stabilitet och tydliga ramar genom att strategiskt inrikta lärosätenas utveckling.

Fri akademi, fria domstolar, fri konst och fri press är alla grundstenar i upprätthållandet av det demokratiska systemet och värnandet av mänskliga rättigheter – de grundläggande värden för vårt samhälle som säkerhetspolitiken också syftar till att skydda. Istället för misstro behöver vi alla samarbeta för att försvara dessa värden även i orostider.

Vi uppmanar regeringen att omedelbart tänka om!

Rektorer vid Sveriges universitet och högskolor

Mats Viberg, rektor Blekinge tekniska högskola
Niklas Holmefur, rektor Enskilda Högskolan Stockholm
Robert Egnell, rektor Försvarshögskolan
Per Nilsson, rektor Gymnastik- och idrottshögskolan
Eva Wiberg, rektor Göteborgs universitet
Lars Strannegård, rektor Handelshögskolan i Stockholm
Martin Norsell, rektor Högskolan Dalarna
Mats Tinnsten, rektor Högskolan i Borås
Ylva Fältholm, rektor Högskolan i Gävle
Susanna Öhman, rektor Högskolan i Halmstad
Muriel Beser Hugosson, rektor Högskolan i Skövde
Jan Theliander, vik. rektor Högskolan Väst
Håkan Pihl, rektor Högskolan Kristianstad
Agneta Marell, rektor Jönköping University
Margareta Friman, vik. rektor Karlstads universitet
Annika Östman Wernerson, rektor Karolinska Institutet
Maria Lantz, rektor Konstfack
Sanne Kofod Olsen, rektor Kungliga Konsthögskolan
Helena Wessman, rektor Kungliga Musikhögskolan i Stockholm
Anders Söderholm, rektor Kungliga Tekniska högskolan
Jan-Ingvar Jönsson, rektor Linköpings universitet
Peter Aronsson, rektor Linnéuniversitetet
Birgitta Bergvall-Kåreborn, rektor Luleå tekniska universitet
Erik Renström, rektor Lunds universitet
Kerstin Tham, rektor Malmö universitet
Roger Klinth, rektor Marie Cederschiöld högskola
Anders Fällström, rektor Mittuniversitetet
Martin Hellström, rektor Mälardalens universitet
Susanne Georgsson, rektor Röda Korsets högskola

Johanna Adami, rektor Sophiahemmet högskola
Paula Crabtree, rektor Stockholms konstnärliga högskola
Astrid Söderbergh Widding, rektor Stockholms universitet
Maria Knutson Wedel, rektor Sveriges Lantbruksuniversitet
Gustav Amberg, rektor Södertörns högskola
Hans Adolfsson, rektor Umeå universitet
Anders Hagfeldt, rektor Uppsala universitet
Johan Schnürer, rektor Örebro universitet